

* 57

מאיזה פסוק למדים הברכה לכהנים עצמם, תלוי בזה?

ב) כוונת רש"י (בדעת ר"י) ש"מחבר ברכין הן (הכהנים) עם השאר (בני"י)" בפשטות היא — שמקבילים ברכתם יחד עם בני"י, ולכאורה: החילוק בין דעת ר"ע ור"י הוא רק מאיזה פסוק נלמד שהכהנים מתברכים (אם מפסוק הנאמר בתורה אצל ברכתם לישראל, או ממק"א), אבל לדעת שניהם זה שהכהנים מתברכים מהקב"ה — ה"ז מסובב מזה שהם מתברכים את ישראל, וא"כ מהי הכוונה במ"ש "דמשמע ש' מתברכין הן עם השאר", היינו ש' מתברכים ביחד עם בני"י?

ב. והנה החילוק אם הברכה לכה"נים אמורה בפסוק "ואברכה מברכין" או בפסוק "ואני אברכם" מבואר בח' סידות*, בהקדם ההבדל שבין ברכה

א. מן הכתוב בפרשתנו: "ואברכה מברכין" למד ר"ע במס' חולין? שכאשר הכהנים מברכים את ישראל, מברך הקב"ה את הכהנים. והכי איתא התם: "כה תברכו את בני"י, ר' יש"מעאל אומר למדנו ברכה לישראל מפי כהנים, לכהנים עצמן לא למדנו, כשהוא אומר: ואני אברכם ה"י אומר כהנים מברכין לישראל והקב"ה מברך לכהנים. ר"ע אומר למדנו ברכה לכהנים מפי כהנים, מפי גבורה לא למדנו, כשהוא אומר ואני אברכם ה"י אומר כהנים מברכין לישראל והקב"ה מס' כים על ידם. אלא ר"ע ברכה לכהנים מנ"ל? אמר ר"ב בר יצחק מואברכה מברכין ואמר שם "ישמעאל כהנא מסייע כהני" (פרש"י: תמיד הוא עוזר ומקיל להם). ומסיים: "ומאי מסייע כהני דמוקי לה לברכת כהנים במקום ברכה דישראל", היינו כפ' רש"י: "אצל ברכת ישראל, דהכי עדיפא דמשמע שמתברכין הן עם ה' שאר".

וצריך להבין:

א) מהו יסוד וטעם פלוגתת ר"י ור"ע, מה שלר"ע נצרך פסוק מיוחד שהקב"ה מסכים להברכות שמברכים הכהנים את בני"י, ולר"י א"צ לזה פ' מיוחד* (— עד שעיקר פלוגתתם

6) ואף שכתבו התוס' (חולין שם — ד"ה והקב"ה): "ולר"י לא איצטריך קרא להכי דפשיטא דמסכים כיון שצוה להם לברך" — הרי זה גופא צריך ביאור: למה לר"ע אין זה פשיטא כיון שצוה לברך? וכמו שהקשה בפ' הרי"ף על עין יעקב בחולין שם.

ד) ובפרט שענין זה נוגע גם להלכה, כמ"ש הצ"צ (בפס"ד ע' שד"מ, ד) בביאור מ"ש אדה"ו (שו"ע סי' קכח ס"א) "שגם הם (הכהנים) בכלל הברכה שנאמר ואני אברכם כלומר לכהנים" — דבשלמא לר"י כהנים הם בכלל ברכה זו ממש דב"כ, וכדפרש"י פא"ט שמתברכים עם השאר, וע"כ הם מן המנין, אבל לר"ע דנפקא ל"י מואברכה מברכין אבל לא מב"כ, א"כ י"ל דאינם מן המנין".

8) ד"ה אריב"ל תרכ"ט.

* וסיוע מס' ר"ה.

1) יב, ג.

2) מט, א.

3) נשא ו, כב.

4) שם, כז.

5) וראה זח"ג קמז, ב. וראה לקוטי

לוי יצחק שם.

משא"כ תפלה ענינה הוא בקשה מהקב"ה, ש"הי רצון" (וכיו"ב), שיהי רצון חדש — כולל גם דבר חדש שלא הי' בהמקור, ולכן מועלת ה' תפלה שגם אם היתה גזירה על דבר לא טוב ח"ו, יהפוך הקב"ה אותה לטוב. כי ע"י תפלה מגיעים לבחי' שלמעלה מסדר השתלשלות.

אמנם הגבלה זו (שברכה מועלת רק אם ישנו הדבר בשרשו ומקורו) שייכת רק בברכתו של בו"ה, משא"כ בברכתו של הקב"ה — שאינו קשור כלל ח"ו במדידות והגבלות — יש בברכתו גם המעלה שבתפלה, ואף היא בכחה להביא ענין חדש — שלא הי' בשרשו ומקורו של המתברך.

וכמו שהוא בברכת הקב"ה, כ"ה גם בברכת כהנים: שהרי ברכת כהנים היא מצוה, היינו שהכהנים המברכים עושים זאת בשליחותו של הקב"ה, ושלוחו של אדם [העליון]¹² כמותו, וברכתם ה"ה ברכתו של המשלה, בר-תו של הקב"ה¹³.

וכדמוכח ממה שארז"ל¹⁴ גבי ברכת כהנים "ישא ה' פניו אליך" — וכי לא אשא פנים לישראל וכו' והם מדק' דקים ע"ע וכו'". שמובן מזה אשר ברכת כהנים אינה כשאר הברכות

(שמברכים את פ') לתפלה (שמתפל-לים עבורו):

"ברכה" היא מל' "בריכה" — ש' היא בור עמוק בו קיבוץ מים או יין, ומשם ממשיכים המים או היין — היינו שהוא מקור המים והיין כו'; וכן "ברכה" מל' "המבריד" ¹⁵ שפי' רושו המשכה — והיינו שענין הברכה הוא להמשיך את הדבר ממקורו, שכ"ו ה"ה בסדר ההשתלשלות. ז. א. שה' ברכה מועלת רק כאשר הדבר ישנו כבר במקורו, ומאיזו סיבה נתעכבה ההמשכה, מועלת הברכה להמשיכו למ' טה.

ראי' לזה מיעקב בברכתו לבני יוסף אשר ¹⁶ שת ימינו על ראש אפרים ואת שמאלו על ראש מנשה, ואמר לו יוסף "כי זה הבכור שים ימינך על ראשו, וימאן אביו ויאמר . . אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהי' מלא הגוים". ולכאורה אי"מ: כיון שיעקב ברך אותם, הרי לכאורה יכול לברך את מנשה ברכה זו עצמה שזרעו יגדל מאפרים (כי מנשה הבכור)?

אך הענין הוא, כי הברכה אינה מחדשת דבר מעיקרו, כ"א (להבריד) להמשיך דבר הברכה ממקורו בלבד, לכן לא הי' יכול יעקב לפעול בבר-כתו שיהי' מנשה גדול מאפרים, מכיון שלא כך הוא בהמקור ¹⁷.

(9) ראה לקו"ת ראה יט, א. אוה"ת ויחי (בראשית כרך ו) תחשכה, ב. אוה"ת שמיני ע' כו. כט. אוה"ת נשא ע' ער, א ואילך. ד"ה כה תברכו תרכיו, תרג"ד. פדה בשלום תרע"ה. ועוד. וראה לקו"ש ח"ה ע' 422 (426) ואילך.

(10) כלאים רפ"ו. וראה תו"א מקץ לו, ג.
(11) ויחי מח, יד ואילך.

(12) ואין להקשות למה לא התפלל עבורו — שהרי נדו"ד הוא זמן (וענין) דברכה (ולא תפלה) כמפורש בקרא כמה פעמים.

(13) ראה לקו"ת ויקרא א, ג.

(14) ובד"ה אריב"ל הנ"ל מו"ק בהל' אמור להם" ומציין לתו"א ד"ה בחודש השלישי, ושם (סו, א) : "לאמר כו' להיות ההלכה היוצאת מפיהם דבר ה' ממש שנאמרה למשה מסיני".

(15) ברכות כ, ב.

אפ"ל שלדעת ר"ע הלומד ברכה ל־ כהנים מואברכה מברכין" היא רק ברכה שבבחי' השתל' ? ואף שאין כתוב תיבת "אני" בפירוש — ה"ז גופא אי"מ: מה לי אם כתוב "אני" בפירוש, אם לאו — הרי בין כך הכוונה שהקב"ה עצמו מברך!

ומוכרח לומר שיש לו הוכחה נוספת לכך (והוכחה זו היא מכרחת לחלק בין ב' הפסוקים), וכדלהלן.

ד. להבין זה צלה"ק תחלה מה דאיתא בגמרא בסיום מס' ר"ה י' על המשנה²⁰: "רבן גמליאל אומר שלח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן" (בתפלת מוסף דר"ה): "אמר ר' שמעון חסידא פוטר ה' רבן גמליאל אפילו עם שבשדות, ולא מבעיא הני דקיימי הכא. (ומקשה) אדרבה הני אניסי הני לא אניסי, (ומביא ראיה) דתני אבא בר' דרב בנימין בר חיאי עם שאחורי כהנים אינם בכלל ברכה (ופרשי': "ואע"פ שעם שבשדות בכלל ברכה, הני דמצו למיתי קמי כהנים ויפנו כהנים אליהם ויברכום והם לא באו אינן בכלל ברכה"), אלא כי אתא רבין אמר ר' יעקב בר אידי אמר ר' שמעון חסידא לא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות, מ"ט משום דאניסי במלאכה אבל בעיר לא".

וע"פ הנ"ל מובן שראיית הגמרא מבי"ב לתפלה (של ש"ץ) אינה רק בזה שמצינו צד השווה בבי' ענינים שונים, כ"א שבצעט שוים הם —

פליט, יב), משא"כ "ואברכה מברכין" הפי' (ראה ב"ר שם) שהקב"ה עצמו יברך אותו. ראה לקו"ש ח"ה שם.

(19) לה, א.

(20) לג, ב.

הממשיכות רק מה שישנו כבר (בה"ק) בסדר השתל', כ"א המשכה למע' מסדר השתל'. שלכן צורך ב"משוא פנים" (בברכת כהנים), ובל' הנגלה היפך מדת הדין (משוא פנים בדין), כי "משוא פנים" מורה שאי"ז השפעה הנפעלת על ידי עבודת האדם מצ"ע. ומובן מזה שב"כ היא המשכה למעלה מסדר השתלשלות, שזהו ענין "משוא פנים".

והיינו שבענין זה שוה ב"כ לתפלה, שהיא המשכה למעלה מסדר השתל'.

ג. ועפ"ז מובנת המעלה אם הברכה לכהנים אמורה בפסוק "ואני אברכם" ולא בפסוק "ואברכה מברכין":

"תיבת אני היינו אוא"ס עצמות ומהות"¹⁶ — וזה מורה שברכה זו היא ברכת הקב"ה עצמו, ברכה של מעלה מהשתלשלות; משא"כ "ואברכה מברכין" (כלי תיבת "אני") היא ברכה שבבחי' השתל'. וזהו הפי' ב"מוקי לה לברכת כהנים במקום ברכה ד ישראל, היינו כשלמדים הברכה ל־ כהנים מואני אברכם", הרי ברכה זו היא באותה דרגא כמו הברכה ליש"ר אל (בי"ב); משא"כ אם למדים הברכה לכהנים מואברכה מברכין, אזי ברכה זו היא בדרגא נמוכה יותר, ברכה שבבחי' השתלשלות.

אך צ"ל: הרי גם "ואברכה מברכין" היא ברכתו של הקב"ה עצמו, ואיך

16) ועוד השתתח ישנה בין בי"ב ל־ תפלה: בי"ב היה שיך לעבודה (ראה סוטה לה, א"ב). וגם תפלה הרי "תפלות כנגד תמידן תקנום" (ברכות כו, ב).

17) ד"ה אריכל שם (בסופו).

18) שוה"י המעלה בואברכה מברכין על "מברכין ברוך" (תולדות כו, ט), כי זה שיך גם ע"י אחרים (ע"ד מרז"ל בב"ר

להיות שב"כ ותפלה שוות הן בענין זה שהן המשכה מלמע' מסדר השתל'. ובוזה הרי אין נפק"מ כ"כ מהו רצון ודרגת המתברך, כנ"ל, ואעפ"כ רואים אנו שבכדי להמשיך מלמעלה מסדר השתל' צריך להכנה (אם כי לא בתור ממשין, אלא להיות כלי לקבלה) — דבתפלה הו"ע התפלה עצמה, ובב"כ היא הברכה של הכהנים — בהכנות שלהם כנטי' וקדומה, וכמו"כ היא הכנת הישראל שמדקדק ע"ע וכו' ומעמיד עצמו פנים כנגד פנים וכו'.

ע"ן היא הוכחת הגמרא, דכשם שההכנה דב"כ בכדי לקבל ההמשכה מלמעלה מסדר השתלשלות, אינה מס' פיקה הקנת הכהן עצמו, היינו גוף הברכה שמברך באהבה, הכנת נטי' שקודם הברכה והדומה, אלא שצריכה להיות הכנה גם מצד מקבל הברכה, שיעמוד פנים כנגד פנים (אם אינו אנוס²²). כמו"כ הוא בתפלה, שגם ענינה הוא המשכה מלמעלה מסדר השתל', וההכנה היא עבודת התפלה וכו', צ"ל בזה עבודה גם מצד האדם שמתפללים עבורו (באם אינו אנוס) בכדי להמשיך מלמעלה מסדר השתלשלות, ולכן מסקנת הגמרא היא, שהש"ץ מוציא דוקא את העם שבש"ד דות אבל לא אותן שבעיר.

ה. אמנם יש לומר שראיית הגמרא

ב' הענינים דתפלה וב"כ — בתוכנם, רצון חדש ומשא פנים בדין, שתייהן ממשיות מלמעלה מהשתלשלות. ולכן מביא ראי' מב"כ לתפלה.

ואדרבה: ע"פ הג"ל מובן, שבד"כ אין להביא ראי' מברכה לתפלה, כי אינן דומות כלל: הברכה ענינה הוא המשכה מן המקור שבסדר השתל', ובוזה עיקר, כמובן, מעלת המתברך והנהגתו, ובפרט כאשר הטעם להעדר ההמשכה הוא מצד חסרון שישנו לכו"ט, א"כ מובן שבכדי להמשיך ע"י הברכה צריך להסיר את המניעה או העיכוב שמצד המתברך;

משא"כ תפלה שענינה לפעול רצון חדש — המשכה מלמע' מסדר השתל', ה"ז תלוי במעלת המתפלל ואין נפק"מ כ"כ המצב בו נמצא האדם שמתפללים עבורו, כיון שהמשכה היא מלמעלה מסדר השתל', ולכן גם אפשר להיות שאף אם לא תהי' שום הכנה דה"מ מקבל, גם אז תפעול התפלה.

ועפ"ז אין ראי' מוכרחת מברכה (סתם) לתפלה, כי יש לחלק: בברכה מובן למה עם שאחורי הכהנים אינם בכלל ברכה, היות והם מראים שאינם חפצים בהברכה, לכן אין הברכה מו"עלת מאומה, כמ"ש "ולא חפץ ב' ברכה (ובדרך ממילא) ותרחק ממנו", שהרי בברכה נוגע מצב המתברך; משא"כ בתפלה הרי אין נוגע כ"כ מצבו, כנ"ל, לכן אף אם המקבל אינו חפץ בזה, מ"מ אפשר שתפלת הש"ץ תפעול פעולתה.

אך מאחר שב"כ שוה לתפלה, שהן שתייהן המשכה מלמעלה מהשתלשלות, הרי מתאימה הראי' ביותר:

(22) משא"כ כשהוא אנוס. ולהעיר מ"ד צמ"ט על הרמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה סוף ה"ד, ולהעיר ממצות המלך, שהמלך מוציא את כאו"א (ראה אנה"ק רסכ"ט). ואין הענין שאין שייך להם ולכן פטורים, כ"א שחייבים בזה (כדמוכח מזה שתר"ג אברים וגידים כנגד תרי"ג מצות (כמ"ש באנה"ק שם — וראה זח"א קע, ב. מכות כג, ב. תנחומא תצא ב. תניא פ"ד. פנ"א, עא, ב)) אלא שהמלך מוציא אותם.

נמשכת ההשפעה, דהשפעת הברכה היא ממקור שבסדר השתל', והשפעת התפלה היא ממקור שלמע' מסדר השתל'; אבל בנוגע להאדם המברך והאדם המתפלל, הנה המתפלל נמצא למטה ממקור ההשפעה, והמברך נמצא למעלה ממקור ההשפעה].

עפ"ז מובן שישינה מעלה בברכת כהנים על התפלה²³, כי בברכת כהנים ב' מעלות: המקור שמשם נמשכת ההשפעה הוא למעלה מסדר השתל', ועם זה אמרה תורה שזהו ברכה ולא בקשה, היינו שהכהן המברך הוא למע' ממדרי' זו, ה"ה נמצא במקום נעלה ביותר, ולכן בכחו לצוות את ההשפעה גם ממדרי' שלמעלה מהשתל'.

נמצא שאף שבענין המדרי' שמשם נמשכת ההשפעה, שוות ב"כ ותפלה, אבל בדרגת האדם המתפלל והכהן המברך, שונים המה, שהמתפלל נמצא למטה ומבקש שישפיעו כו', וכהן ה' מברך הוא למעלה במדרי' גם ממקור ההשפעה, שהיא — מקור ההשפעה — למעלה מסדר השתל'.

ועפ"ז יובן מדוע צריך הש"ץ ל' נתינת כח מהשומעין, ואילו הכהן המברך א"צ לזה: הש"ץ המתפלל נמצא למטה, ולכן זקוק לנתינת כח וכו' שיוכל להתפלל ולהוציא יד"ח כו'; אבל הכהן המברך נמצא למע' ביותר מסדר השתל', ולכן אין זקוק לנתינת כח מיוחד כו'.

וע"פ כהנ"ל תומתק ביותר הוכחת הגמרא מב"כ לתפלה — במכ"ש: ומה ברכת כהנים, שהכהן המברך

היא חזקה יותר, והיא במכש"כ מצד המעלה נוספת שיש בב"כ על ענין התפלה, ובהקדים:

זה שהש"ץ מוציא את העם שבש"דות הוא דוקא כאשר ישנם ט' שומר עין לו, ובאם לאו — נחשב כיחיד (ואינו מוציא את האיני בקי ואת העם שבשדות²⁴). משא"כ בב"כ, הנה גם בעיר או ביהכ"נ שכולם כהנים, הדין הוא שכולם נושאים כפים, ולמי מברכים — לעם שבשדות²⁵.

היינו שישנו חילוק בין ב"כ לתפלה: בתפלה דוקא ע"י ט' שומעין לו נעשה מציאות הש"ץ ויכול להוציאם כו', משא"כ בב"כ אין הכהן צריך לנתינת כח מט' שומעין לו.

והטעם לזה יובן בהקדים המעלה בפרט אחד שבברכה על התפלה²⁶: תפלה היא בלשון — כענינה — בקשה, וכשנמבקשים, אין ודאות שתתמלא הבקשה, מפני שההשפעה אינה תלויה בהמבקש; משא"כ ברכה היא בל' ציווי (או בל' הבטחה), היינו שמצוה כביכול שישפיעו ענין פלוני לפלוני.

וטעם החילוק הוא: בתפלה המתפלל נמצא למטה, ומבקש שמלמעלה ישפיעו ענין פלוני, וזו בקשה בלבד; משא"כ ברכה, המברך נמצא במדרי' שלמעלה מהמקור שממנו באה הברכה, ולכן בכחו לצוות את הברכה.

[וזה שנת"ל שתפלה היא למעלה מברכה — זהו בנוגע להמקור שמשם

(23) ראה שו"ע אדה"ז סקכ"ד ס"ו.

(24) סוטה לה, ב. שו"ע אדה"ז סקכ"ח סל"ח.

(25) ראה אוה"ת (שנסמן בהערה 9), בדיה כה חברו תרג"ד.

(26) אף שיש מעלה בתפלה גם בערך ברכת כהנים (עין המשך תרס"ו (ע' שלו)).

ברכת הבר'ד, ויש פ'טים יי שמוגבלת בהם כמו ברכת ב'ר'ד. וצ"ל כח מיוחד שגם ברכה זו תהי' ברכתו של הקב"ה. (ב) מכיון שעושה זאת בשליחותו של הקב"ה הרי 'מעשה השליח מת' ייחסת להמשלח, יש בהברכה עצמה הכח להמשיך מלמעלה מהשתל' יי. נ. א. שכחו של הקב"ה מתעצם עם (ברכת) הכהן, ובמילא דרגת הכהן עצמו בעת הברכה היא למעלה מ' השתל' כג"ל.

ו"ל שלדעת ר"ע, ב"כ מצ"ע הוא ברכת ב'ר'ד (כאופן הא'), ולכן צ"ל קרא מיוחד שהקב"ה מסכים על ידם יי — היינו שישנו כח מיוחד מהקב"ה שהברכות תהינה ברכות הקב"ה, מ' למע' מהשתל', שזהו הפי' ד'הקב"ה מסכים על ידם'. משאי"כ ר"י (כהנא — מסייע (ומגדיל כח) כהני ו) לדעתו שיש בברכת הכהנים מצ"ע כח זה ואי"צ לזה קרא יי מיוחד יי.

(28) אבל לא כולם, ולכן אומרים ישא הוי' — משא פנים, אבל גם בזה עצמו חגבלה — שצ"ל "מדקדים ע"ע". (29) וראה אה"ת נשא (שבהערה 9) "הכהנים זרע אהרן שרשם מצח דאבא כו' ע"כ מצוים ואומרים כו'". ובדיה כה תברכו תרנ"ד (שבהערה שם): "דלהיות שהכהנים שרשם מבחי' רב חסד דעתיק כו'". (30) וכמ"ש בפ"י הר"ף (על הע"י שם): "ואעפ"י שזה אותם לברך ומסכים עמהם, מ"מ אינם אלא מפי ב'ר'ד, ואינו דומה למתברכים מפי הגבורה ולכן איצטריך ל' ר"ע". וע"פ מ"ש בפנים בדעת ר"י מתורץ גם מה שהקשה שם: "אבל לר"י קשה מנ"ל דישאל מתברכין מפי הגבורה".

(31) וי"ל ג"כ שזוהי כונת התוס' במ"ש דלר"י "פשיטא דמסכים, כיון שצויה להם לברך", משאי"כ לר"ע אי"ז פשיטא, כבפנים. (32) ואעפ"י אלא סוגיית הגמרא בסיום מס' ר"ה גם לדעת ר"ע, כי כלא"ה מובנת

אינו צריך לנתינת כח כו' ואין פעולה מהמתברכים (שהרי נמצאים בשדות), ומ"מ עם שאחורי הכהנים אינם בכלל הברכה, לפי שצ"ל הכנת המתברכים בכדי לקבל ההשפעה — כש"כ ב' תפלה, שהשי"ן צריך לנתינת כח כו' הרי מכש"כ שצריכה להיות בזה הכנה מצד הצבור. ולכן אלו דלא אניסי אין יוצאים בתפלת השי"ן.

ו. עפ"ז י"ל דבזה גופא פליגי ר"ע ור"י — היינו אם דרגת הכהן — בעת שמברך את ישראל — היא למעלה מהשתלשלות או לא, ובזה תלוי' פלוגתתם אם צ"ל קרא מיוחד שהקב"ה מסכים על הברכות, וכדלהלן:

נת"ל (ס"ב) שהטעם לזה שב"כ בכחה להביא ענין חדש הגבוה משרשו ומקורו של המתברך, הוא, לפי שה' כהנים עושים זאת בשליחותו של הקב"ה, ומכיון שהוא אינו מוגבל ח"ו בשום מדידות והגבלות, יש בברכתו, וגם בהברכות המתברכות בשליחותו, הכח להגיע למעלה מהשתל'.

אמנם זה גופא אפ"ל ב' אופנים: (א) מכיון שהברכה בפועל נאמרת מפי ב'ר'ד, שאין בכחו מצ"ע להמשיך מ' למע' מהשתל', צ"ל כח מיוחד, שגם ברכה זו תמשיך מלמע' מהשתל', ו. א. שאף שמברך בשליחותו של הקב"ה, מ"מ הרי כמה דרגות אפ"ל בשליחות יי — וגם בב"כ י"ל שאין כחו של הקב"ה מתייחד ומתעצם עם

(27) ראה לקח טוב (להר"י ענגל) בתי' לתו. וראה גם שו"ע אה"ו סרס"ג סכ"ה כק"א: כעושה בעצמו ממש וכו' הרי זה כאלו אחז ידו של חבירו כו' שנעשית כמו אריכתא. ועיין המשך רס"ו בביאור ענין העבודה ומורי' עבד (ע' שכ"ז).

ישראל). ולכן מוכרח לומר שהברכה לכהנים היא מבחי' השתל'. משא"כ לדעת ר"י שברכת כהנים בעצם היא מבחי' שלמעלה מסדר השתלשלות — מסייע (ומגדיל הברכה שמתברכים) כהני ולדעתו גם הברכה לכהנים היא מבחי' זו.

ומטעם זה גופא מובן למה אין מפורש בכתוב „ואברכה מברכין“ תיבת „אני“, כי הברכה הנלמדת מפסוק זה, היא מבחי' סדר ההשתל'.

(משיחת כ' מנ"א, תשי"ב)

בסגנון אחר קצת: ענין ברכות כהנים כמו שהוא במקורו (למעלה מסדר השתלשלות) — ניתן כולו ל„בעלות“ של כהנים ואין צריכים הסכמה גורפת.

עפ"י מובן שלדעת ר"ע הברכה לכהנים היא ברכה שבבחי' השתל': מכיון שלדעתו ב"כ בעצם (כפי שנאמר מרת מפי הכהנים) אינה למעלה מסדר השתל', הרי אאפ"ל שהמסובב (הברכה לכהנים הבאה ע"י ברכתם שמברכים את ישראל) תהי' בדרגא גבוה יותר מהסיבה (הברכה) שהם מברכים את

הראי' מברכת כהנים לתפלה, כגיל סיד.
 33) עיין סוף הדרן לפסחים (גרפס בסוף הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים ובאזורים, קה"ת תשל"ט — ע' תקיג) שיטות ר"י ורע"ק בזה.

34) להעיר מהחילוק דהמשכה ע"י מעבר או ע"י התלבשות (קרא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח קנה, א). לקו"ת מסעי פט, ג ובכ"מ.

55 55 ב

של המוריש ממש :

מזה מובן אשר בריתו של כ"א מִישראל היא "בריתו של א"א", שהרי כחו והכשרתו להיכנס בברית זו באי לו בירושה מא"א, ומכיון שהיורש — מבלי הבט על מצבו — נכנס במקומו של המוריש כנ"ל, א"כ הרי ברית שלו היא בריתו של א"א.

ב. אבל צריך להבין :

הרמב"ם : כתב בביאור מצוה זו : "א"ן אנו מלין מפני שא"א ע"ה מל עצמו ואנשי ביתו אלא מפני שהקב"ה ציוה אותנו ע"י משה רבינו שנמול", הרי מובן, דאף שהכח על קיום מצות מילה ניתן בירושה מא"א, מ"מ המצוה עצמה, כפי שהיא מוטלת עלינו, אינה המושך בירושה מ"בריתו של א"א", רק שמיוסדה ומתחילה : בציויי הקב"ה ע"י משה — וא"כ למה נקראת מצוה זו "בריתו של א"א" ?

ובפרט לפי מאמר המדרש¹⁰ : "כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך", הרי שבקיום המצות שלנו יש עדיפות ומעלה יתירה על קיומן ע"י א"א, בדוגמת מעלת גוף השמן על ריחו.

(7) שו"ת צ"פ דחנינא סי' קיח. וראה צ"פ ח"א ג.י. סי' קיח : דהוא עצם האב.

(8) פיה"מ חולין ספ"ז.

(9) ואפי' את"ל שיש בזה גם המשך ציויי הקב"ה לאברהם — אין סברא להזכיר את הסטל ולהשמיט את העיקר !

(10) שהש"ר פ"א, ג.

א. בפרשתנו : מסופר ע"ד ציויי הקב"ה לא"א לימול את עצמו וב"ב, ובקיומו ציויי זה נעשה "ראש למו" לים" : — ראש וראשון לכל הנכנסים בכריתות הברית קודש שבין הקב"ה וכאורא מִישראל.

ועד שבנוסח הברכה לברי"מ אנו אומרים : "להכניסו בבריתו של א"א" : — והיינו שברית המילה המתקיימת עתה היא משתייכת ומתייחסת לזו של אברהם אבינו — דלהיותו (אברהם) אבינו" הרי הוא מוריש ומנחיל ל- כאורא מבניו, היורשים את הכח להי- כנס בברית עם הקב"ה. ובגדרי ה- ירושה הלא ידוע :

א) שהירושה אינה תלויה כלל ב- מצבו והכנתו של הבן לרשת, כי גם תינוק בן יומו יורש הכל.

ב) שאין בירושה משום שינוי רשות המוריש, כ"א שהיורש נכנס במקומו

(1) יו" ט ואילך.

(2) פתחתא דאסתר י.

(3) שבת קלז, ב. טושי"ע רסה, א.

(4) להעיר ממחז"ל "מעשה אבות סימן לבנים" (אזה"ת ר"פ לך. וראה רמב"ן בראשית יב, ו : "כל מעשה שאירע לאבות סימן לבנים" וראה שם יב, יו"ד. וראה ב"ר פ"מ, ו). בארוכה בלקו"ש ח"ג ע' 758 ואילך.

(5) שהרי ענין זה ישנו בטבע כאורא מבניי וכדמשמע גם מהא דהנודר ממולים אסור (גם) בערלי ישראל (נדרים לא, ב). וזה מורה שהיה בגילוי בעוטם כי "בנדרים הלך אחר לשון בני"א" (נדרים ל, ב וש"ג).

(6) ב"ק קיא, ב. ב"ב מד, א וברשב"ם שם ד"ה הניחא.